

Leto XII.
Ljubljana,
30. maja 1962
Štev. 11

tribuna

LIST ZVEZE ŠTUDENTOV LJUBLJANSKE UNIVERZE

ŠKUPŠČINA ELEKTROTEHNIKOV

KRATKI STIKI

16. MAJA ZVEČER JE BILA VELIKA PREDAVALNICA NA TRŽAŠKI CESTI PRIPRAVLJENA ZA LETNI OBRAČUN DELA ŠTUDENTOVSKO ORGANIZACIJE. PO PRIPRAVAH SODEČ JE SKUPŠČINA IMELA NAMEN BITI RESNA IN DOBRA DELOVNA SKUPŠČINA, VERJETNO TUDI NE TAKO ENOSTRANSKA, KOT JE POTEM BILA. KLJUB VSEMU PA VENDARLE ZASLUŽI OCENO DOBRO, KAR ZA VELIKO LETOŠNIH SKUPŠČIN NE BI MOGLI TRDITI.

Prvo, kar je bilo nenavadno, je bila izredno velika udeležba, saj je kljub delegatskemu sistemu bila dvorana nabito polna. Delegati so pozorno spremljali kratak in jedrnat referat, ki

Med študenti smo pričakovali veliko zanimanje za delovno akcijo v Ankaranu. Rezultat je celo presegal pričakovanja, deloma zaradi privlačne sile morja, deloma zaradi napačne in enostranske agitacije na nekaterih fakultetah. Za brigado Boris Kidrič, ki bo julija delala v Ankaranu, je bilo po zdravniških pregledih sposobnih preko 120 prijavljenih, prihajali pa so še novi interesi. Ena brigada pa lahko sprejme samo 100 brigadirjev. Zaradi težkih objektivnih pogojev dela — že delo samo bo zelo zahtevno, poleg tega pa moramo računati še s hudo vročino, ki bo brigadirje ovirala tako v dopoldanski kot v popoldanski izmeni, smo morali dati prednost zdravstveno povsem sposobnim prijavljenim. Teh je bilo še vedno preveč, zato smo upoštevali še to, da je prijavljenec že bil v brigadi. Poleg vsega tega je treba upoštevati, da je gradnja študentskega rekreacijskega centra v Ankaranu naša lastna investicija, pri kateri bo treba z malo denarja narediti čim več, torej to našo investicijo moramo čim bolj izkoristiti. Kako odgovorno in zahtevno bo to delo, je bralce Tribune pred kratkim opozoril že upravitelj tabora v Ankaranu Rudi Simac. Zaradi težkih delovnih pogojev smo morali omejiti število brigadirjev na 25, zato bo med odklonjenimi brigadirji več študentk kot študentov.

To je ena stran problema. Druga pa je ta, da imamo za brigado Franc Rozman Stanec, ki bo približno istočasno delala na avtocesti, še vedno premalo prijavljenih. Moralo bi jih biti najmanj 120, imamo pa jih komaj 100. Če hočemo kakšnega prijavljenca preusmeriti iz Ankarane na zvezno delovno akcijo, prizadejati to odločno odkloni. Pri tem so posebno energične nekatere študentke, kljub temu, da je med njimi mnogo takšnih, ki še niso bile na avtocesti ali v kateri drugi brigadi. To dejstvo v neki meri kaže na specifičnost njihove odločitve, ki pa je za članice študentske organizacije kot dela jugoslovanske mladine žal negativna. Premalo brigadirjev imamo tudi za avgustovsko brigado v Študentskem naselju. Skratka, možnosti za tiste, ki imajo resničen namen priti v brigado, je dovolj. Nekaj prijavljenk bi še prav tako lahko sprejela brigada Pohorski heroji, ki gre na avtocesto tudi v juljski izmeni.

Te dni komisija za delovne akcije pri Univerzitetnem odboru ZŠJ pošilja pisma vsem odklonjenim prijavljenim. Navajamo tudi možnosti, kam se odklonjeni lahko vključijo v brigado. Pismo zaključujemo z besedami: »Če si se prijavil v brigado z namenom, da pomaga pri izgradnji kateregakoli objekta, ki ga gradi jugoslovanska mladina kjerkoli v naši domovini, boš eno izmed navedenih možnosti tudi izkoristil.« Odziv na to pismo bo pokazal, v kolikor se prijavljenci tega resnično zavedajo.

Franček Lasbaber

je bil res dobro pripravljen. Zvrstila so se tudi poročila o delu komisij FO, nato pa še poročila predstavnikov v Fakultetnem svetu. Vse to je vzelo precej časa in morda celo po nepotrebnem. Vredno bi bilo razmisliti o tem, da bi v bodoče poročila zajel referat ali poročilo o delu FO in da bi puščali več časa za diskusijo. Diskusije bi morale biti tiste, ki bi ocenjevale in analizirale probleme in nakazovale rešitve. Zajemati bi morale celotno problematiko fakultete, ne le trenutne probleme, ki so res morda najbolj aktualni, a še zdaleč niso edini v študentski organizaciji.

Diskusija se je žal omejila predvsem na problematiko drugega letnika, ki je resnično v težki situaciji. Vendar imam občutek, da bi bilo potrebno tokrat bolj ocenjevati delo študentov in organizacije drugega letnika pri reševanju teh težav, kot pa težave ponovno nakazovati in zahtevati rešitev od nekoga tretjega. Predvsem se je potrebno nasloniti na lastne sile in ne čakati rešitve z neba. Bogovi so mirni!

Morda bogovi! A skupščina in nekateri njeni udeleženci še zdaleč niso bili mirni. Duhovi so se razburkali, kakor hitro so bile v diskusiji morda res malo nerodno in neobjektivno uporabljene besede »zahtevamo« in »priporočiti si«. Morda nerodno, ker je zahteva po odpravi seminarske naloge na prvi stopnji povsem upravičena. Pa kakorkoli že, dejstvo je, da je skupščina nato dobila mnogo bolj buren potek.

Udeleženci vedo, kako mučno je bilo vzdušje. Ne bi se spuščali v to, ali imajo profesorji dolžnost razburjati se in očitati študentom, da so se oni borili, namreč študentje, za poostreitev študijskega režima. Niti se ne bi spuščali v to ali je res za tako stanje na elektrotehniko kriv Izvršni svet, ki je, po izjavah na skupščini, fakulteti vsilil staut. Toda dejstvo je eno. Problemov na fakulteti brez tesnega sodelovanja profesorjev in študentov ne bo mogoče rešiti. Potrebno bo veliko dobre volje in razumevanja. In predvsem bo potrebno pozabiti, da sta na fakulteti dva tabora, študentski in profsorski, ker je na fakulteti lahko en sam kolektiv, ki skupno rešuje naloge, ki mu jih postavlja družba. In prav je, da se študentje še naprej borijo za poostreitev pogojev, ker je tudi to eden od pogojev za bolj kvaliteten študij, ki se z zapiranjem vrat fakultete, z numerus clausus, ne bo dala izsiliti.

V referatu je bilo poudarjeno, da je zelo dobro sodelovanje med študenti in profesorji. Morda, a na skupščini tega ni bilo videti, kljub temu, da je bilo navzočih veliko profesorjev in morda niti niso bili vsi takega mnenja kot diskutanti. Pravimo morda, ker so molčali. In še nekaj! Pokvaril se je mikrofoni in to še med branjem referata. Elektrotehnikom! Sicer pa to ni toliko pomembno, saj so jim njihovi starejši kolegi, dva profesorja, s stavo dokazala, da lahko mikrofoni v redu dela. Če pa je bil kratak stik, ni bil edini!

Akademik je v počastitev Dneva mladosti in 70-letnice Maršala Tita priredil vrsto uspešnih prireditev pod naslovom: Studentje Tebi... Na predvečer Maršalovega rojstnega dne je bila v unionski dvorani svečana akademija, na kateri so nastopile vse Akademikove skupine. Na sliki: Primorski akademski zbor Vinko Vodopivec.

(Foto: Joco Znidaršič)

Numerus clausus?

Nenadoma in kot strela z jasnega, toda pogojena v politiki zapiranja vrat nekaterih univerz v drugih republikah in možnost za večji priliv študentov na ljubljansko univerzo, se je razširila novica, da bodo nekatere fakultete v Ljubljani uvedle numerus clausus. Menda je najbolj kritično stanje na medicini in elektrotehniko. Toda misel o zapiranju vrat univerze se je hitro razširila tudi na gozdarstvo, ker je baje tržišče z gozdarskimi izdelki zasičeno, ekonomijo — res ne vemo zakaj — in morda še kam.

Popolnoma se strinjamo s trditvijo, da so materialne in kadrovske možnosti nekaterih fakultet omejene, da je potrebno nekaj narediti, da se omogočijo študentom kolikor toliko ugodni pogoji za študij. Vendar moramo poudariti, da smo proti numerus clausus, ker je najbolj diskriminatorna oblika selekcije, ker načeloma ruši vse demokratične pridobitve reforme in ne daje niti najmanjše garancije, da bodo tisti srečnejši, ki slučajno pridejo skozi to zanko, tudi resno in uspešno študirali. Smo proti takim zvijačam, kot jih pripravljajo na elektrotehniko, kjer so numerus clausus preimenovali v preizkusne izpite, vendar je ostala vsebina ista. Tu nameravajo upoštevati pri preizkusnem izpitu ocene iz

matematike in fizike v višjih razredih srednje šole, poleg tega pa ugotoviti študentovo splošno razgledanost. Kako je z objektivnostjo ocen in različnim nivojem znanja v srednjih šolah, ne bi posebej govorili! Nekaj strašno kompliciranega, kar naj bi se imenovalo preizkusni izpiti, pripravljajo baje tudi na medicinski fakulteti. Verjetno jim te zmešnjave ne bo uspelo realizirati.

Naše mnenje o zapiranju vrat univerze je znano. Smo proti numerus clausus, ker ni nikakršnega argumenta, ki bi ga utemeljeval.

Tam, kjer so problemi prostorov in pedagoškega kadra res tako pereči, da ne bodo mogli sprejeti neomejenega števila študentov, se strinjamo s preizkusnimi izpiti. Ti naj obsegajo enega ali dva najpomembnejša predmeta na določen stroki in naj imajo zadostno mero resnosti in selekcijskega namena, kjer je potreben. Pri teh izpiti naj se angažira najboljši pedagoški kader, da ne bodo izpadli kot birokratska gesta administracije.

Predvsem je potrebno stvari dobro pretehtati in to velja tudi za študentsko organizacijo, ker se tako navdušuje za numerus clausus.

S. C.

Preveč
in premalo
brigadirjev

KMALU RADIO NASELJE

KONCEPT DELA MLADE ŠTUDENTOVSKÉ ORGANIZACIJE LJUDSKE TEHNIKE – MALO-SERIJSKA PROIZVODNJA IN BODOČI NAČRTI – PREMALO DENARJA, TODA KJER STA DOBRA VOLJA IN RAZUMEVANJE, JE LAHKO PREMOSTITI VSE OVIRE – KMALU BI KUPILI »SPAČKA«, PA... – ŠOLT NI SAMO V ŠTEVILKAH, JE V DELU IN AKCIJAH

Za začetek je najbolje, da izpišem poln naslov: ŠOLT – zveza študentskih organizacij Ljudske tehnike Ljudske republike Slovenije. Svoje pisarniške prostore imajo samo nadstropje nižje od uredništva Tribune, pa se z njimi tako malokrat srečamo. Pridejo, povedo svoje in gredo na delo. Vsi delajo. Tisti, ki imajo funkcije in tisti, ki jih nimajo. Spodaj imajo dve sobi. Ko sem vstopil, mi je v nos udaril duh po barvi, po kletu in papirju. Ob steni je nekdo na belo, z oljnat barvo prebarvano platno risal velike črke. Na omari so ravnila v črti in vse daje videz, da se tu ne morejo strpeti brez dela. Že pred tedni sem bil v teh prostorih, ko so pravkar konstruirali kompozicijo svetilk za snemanje za televizijo ali film. Vlado Sokolov je vzel iz arhiva zajetno mapo in začela sva na prvi strani.

ZGODOVINA

Za ljubitelje števil: ŠOLT je bila organizirana 16. junija 1960. Na ta dan je bil njen prvi občni zbor. Ustanovili so jo na predlog raznih fotoklubov in radioklubov, ki so živitarili, vedrili in oblačili v študentskih domovih, fakultetah, v okviru tedanje Ljudske tehnike, in pa na pobudo posameznikov, ki so imeli veselje do takega dela. Med najbolj prizadevnimi za ustanovitev enotne organizacije omenja kronika ime Tomo Šibenik. Pavzaprav je bil Tomo iniciator te akcije in je v kratkem času dosegel, da se je 1500 študentov, ki so se za konjček ukvarjali z LT, vključilo v organizirano delo po interesnih področjih.

KAJ DELAMO?

»Imamo pet temeljnih točk koncepta našega dela,« je pripovedoval Sokolov. »Predvsem delo LT pri nas bazira na osnovi, ki jo predstavljajo klubi. To je najbolj množično in doslej najbolj posrečeno delo v javnih delavnicah.

Bistvena postavka v naši organizaciji je tudi ta, da nikogar ne silimo, da je naš član, da plačuje članarino in nosi izkaznico. Ne! V delavnico lahko pride kdorkoli, plača določen znesek za porabo materiala in orodja. Nikogar ne navezujemo na naše delo. Če pa se kdo s svojim delom izkaže, stalno dela v naših delavnicah, je že samo po sebi razumljivo, da bo resen kandidat kar sam zaprosil za članstvo, ki mu končno prinaša tudi določene ugodnosti....«

Iz skromnih prvih korakov, ko so študentje začeli med seboj izmenjavati izkušnje, ko so drug drugemu nudili tehnične usluge so se razvili klubi, ki danes predstavljajo specifično organizirano enoto. Ali bolj preprosto povedano: tam, kjer so mizarji, ne vrtajo »pleha«. Proces delitve dela pa gre še naprej: tako se je med radioamaterji že pojavila tendenca da se bo skupina fantov začela ukvarjati samo z ozkim področjem – s telekomando. To pa pomeni, po besedah tovarišev, ki so poslušali naš razgovor že del znanstvenega dela.

VSAKO NEDELJO PO DVE URI

so rekli na RTV Ljubljana, vam bomo odstopili srednji val 202 m. Radioamaterji bodo v Naselju postavili oddajno postajo ki bo sprva šibka in bo njen glas mogoče slišati le v Ljubljani. Pozneje, da, pozneje pa bomo po študentskem radiu lahko voščili staršem in sorodnikom na deželi. Mogoče že v jeseni....

50 DINARJEV INVESTICIJ

Neverjetno! Da, tako so začeli. 50 dinarjev na osebo. Začeli so z nabiralno akcijo preko Univerzitetnega odbora. V Naselju so izprosil kletne prostore v

KOLIKO NEKDO ZASLUŽI?

Seveda, tudi študentje bodo deležni pri teh bodočih milijonih. V Sarajevu so baje lani študentje v servisih zaslužili težke denarje. Da bi preprečili pretirano visoke osebne dohodke, so na Zvezi ŠOLT že izdelali določene instrumente. Že do zdaj so tisti, ki so prodajali svoje izdelke, morali odvajati 10 odstotkov v sklad za pospešitev tiste panoge, iz katere je izviral, v novem sistemu pa bo tisti, ki bo imel 100.000 dinarjev dohodkov, za Zvezo prispeval 25.000 dinarjev.

AKCIJE

Precej kolegov, ki so že od ustanovitve vključeni v ŠOLT, predava tehnično in likovno vzgojo na osemletkah. Vodi jo tudi foto in radio krožke. Na brigade niso pozabili: lani so štirje inštruktorji sodelovali v specialnih brigadah na zvezni akciji, dva pa v Naselju. Kmalu bodo izvedli anketo, ki bo zajela 12.000 študentov in dijakov zadnjih letnikov gimnazij o tem, kaj mislijo o tehnični vzgoji in koliko so pripravljeni kot študentje na univerzi prispevati zanjo. Vsako leto prirejajo A in B fototečaj. Sem spadajo še razstave fotografij fotoklubov in mednarodne razstave. Potem so še radio tečaji in nove vrste tehnik, ustanovljen bo klub za elektroniko, klub za daljinsko vodenje, klub za raketno tehniko...

TATA, KUPI MI AVTO!

»Ze večkrat so študentje izrazili željo, da bi v Zvezi ŠOLT organizirali avtomoto tečaje. Zanje vlada veliko zanimanje. Kaj ste storili ob teh željah?«

»Naš odbor se je precej zavzel za to, da bi pri nas imeli avto-moto tečaje,« je rekel Vlado Sokolov. »Povsod smo trkali, da bi dobili motorna kolesa in kakšen avto. V Tomosu smo prosili, da bi nam prodal Spačka (pri takem navalu bi bilo res nerodno, da bi se vozili s staro škaflo) po tovarniški ceni. Toda podjetje je podjetje in nanj pritiska še občina, ki zahteva svoje dajatve. Našo prošnjo so vzeli tako, kot da smo resni kupci. Spačka bi dobili le na podlagi daj-dam. Posredovanje na Avto-moto zvezi Slovenije tudi ni rodilo nobenega uspeha.«

Kljub vsemu bodo na vsak način skušali zbrati sredstva za nabavo primerne vozne parka.

In še ena izjava odbornika ŠOLT: »Rad bi, da bi Zveza ŠOLT postala za vsakega študenta, ne glede na to, ali je študent tehniške ali družbene fakultete, pojem, na katerega bo v praksi imel prijetne spomine. Zadovoljen sem, da se tudi Zveza študentov zanima za naše delo in da nam daje v okviru možnosti vso moralno in materialno podporo.«

T. M.

DVE ŽELJ.

1. Radi bi ustanovili posebne skupine, ki bi se ukvarjale izključno z razvojem znanosti in tehnike v Sloveniji. Na tej osnovi bi se odpirale nove dejavnosti in možnosti za tehnično vzgojo. Tiste oblike dela, ki bi se izkazale kot le preveč stereotipne in klasične, bi v naši organizaciji ukinili. V tem se v primerjavi z drugimi ljudskimi tehnikami Zveza ŠOLT razlikuje: Druge LT delajo in bodo najbrž delale tako kot pred desetimi, dvajsetimi leti – tu malo lesa, modelov, jadralnih letal iz lesa in papirja, kanglice iz konzervnih škafel in podobno. V Zvezi ŠOLT so s temi stvarmi že opravili. Začenja se znanstveno delo, aplikacija teoretičnega znanja v praksi.

2. Radi bi, da bi se tehnične fakultete zainteresirale za naše delo. Ko se bo naše delo bolj razmahnilo, bi te fakultete lahko v naše specializirane delavnice pošiljale svoje študente na prakso. Zveza ŠOLT pa bi fakultetam lahko nudila tehnične usluge. In še primer: Študent na tehnični fakulteti izriše seminarsko nalogo, ki ostane samo na papirju. Industrija ne sprejme takih načrtov, ker se za določene redke aparate ne izplača njihova proizvodnja. Kot nalašč pa bi to delo zlahka in z veseljem napravila zveza ŠOLT, ki pa kljub svoji tehnični razvitosti in usposobljenemu kadru še ni prodrla za zidove nekaterih fakultet. Nekateri se pač ravna po zakonskih predpisih in ne po življenju.

KAJ PA DENARCI?

»Lani smo od UO dobili milijon dinarjev, 500.000 dinarjev pa nam je dal Glavni odbor Ljudske tehnike. Letos smo malo na boljšem, je rekel Sokolov. Povedal je še, da bi rabili 60 milijonov dinarjev, ki jih bodo tudi dobili. Kako?

Rešitev je v samofinansiranju. Načrtno delo je po daljših študijah privedlo do tega, da bi Zveza ŠOLT usmerila svojo dejavnost tudi navzven. Maloserijska proizvodnja pomeni sredstvo, s katerim bo ta organizacija krila vse svoje stroške in investicije.

Prvi se bo na to pot podal radioklub. Do sedaj so »divje« delali. Odslej bodo gledali, da bodo njihovi izdelki tudi za kupce zanimivi. Že pred akcijo je zveza ŠOLT prošla razne tovarne po Sloveniji za odpisane stroje, pa so v tem zelo malo uspeli.

Vesti v dnevnem časopisju o demonstracijah in protestnih zborovanjih ter štrajkih v Španiji nam govorijo samo o mrtvih in ranjenih, o številu udeležencev in kraju. Nihče nam ne pove kaj več. Tudi nam ni neupravičeno do tega. Španija po državljanski vojni nas ne zanima več. Španija sonca in Franca. Zagotovo pa bo prišel čas, ko bo spet vzbudila našo pozornost, ko se bo v deželi in v ljudeh zbudilo nekaj velikega, enkratnega. Skušali bomo na kratko posredovati vlogo študentov v sodobni Španiji. Včeraj in danes. Jutri bo lahko že drugačen.

ŠPANSKI ŠTUDENTJE OD VČERAJ NA DANES

V letih 1959-60 je opozicija proti Francu vse bolj rasla. Proti Francu so stale skoraj vse univerze, intelektualci, delavci in celo nekatere sekcije katoliške hierarhije v Španiji. Ob prvem maju 1959 je konfederacija Obsero de Accion Catolice (zveza katoliških delavcev) objavila manifest, v katerem je vzpodbujala španski delavski razred, naj se postavi po robu takojmenovanemu »ekonomskemu stabilizacijskemu planu« in zahtevala, da se špansko delavsko gibanje ne drži ekonomskih predpisov, ki so po tem planu predvideni.

Opozicija proti Francovemu režimu je rasla učinkovito. Pospešile so jo še notranje ekonomske krize in padci diktatorjev v Latinski Ameriki. Treba je tudi pripomniti, da so nekatere politične sile, ki so doslej podpirale režim, stopile v odkrito opozicijo, znano je tudi, da je veliko število študentov, otrok družin, ki so se drugače z režimom strinjale, bilo aretiranih zaradi nasilne opozicije. Pravice do štrajka takrat še ni bilo več.

Na španskih univerzah je nezadovoljstvo študentov naraslo do vrha, kar je bil nujen odgovor na vse tisto, za kar jih je Francov režim oškodoval. Na eni strani je bila prepovedana svoboda združevanja, na drugi strani pa so jih skušali pripraviti v falangistične in katolicistične krožke. Španski študentje so morali preiti cel sistem testov, da bi si zagotovili namestitev po končanem študiju. Vse te teste pa je kontrolirala tajna prokatoliška organizacija »Opus Dei«, velika opora falangistične vlade. Demonstracije in incidenti so bili zmerom pogostejši in ob najrazličnejših prilikah (n. pr. obisk Eisenhowerja v Španiji decembra 1959). Vsi ti dogodki pa so vodili k aretacijam in neomejenim zapornim študentov, profesorjev, intelektualcev in članov delavskega razreda. Zločine so opravičevali na najrazličnejše načine. Za najosnovnejše principe pravice ni nihče dajal garancije.

Nove aretacije in zločini samo potrjujejo, da je Francov režim brezupno sam proti močni opoziciji in zahtevam po politični in individualni svobodi, ekonomski in socialni pravičnosti, integraciji Španije z ostalimi demokratičnimi silami v Evropi, po svobodi izražanja in v univerzitetnem merilu še posebno — akademski svobodi združevanja.

ARETACIJE, ZAPORI...

Nikoli ni bilo možno točno ugotoviti število aretiranih, jasno je le, da so večinoma študentje, intelektualci in delavci. Mnoge so mučili, maloštevilni, kot je Luis Goytisolo, so bili kmalu izpuščeni zaradi literarnega, umetniškega prestiža in zaradi reakcije svetovnega javnega mnenja.

V Francovih zaporih so večinoma politični zaporniki. Nekateri so preživeli že deset in tudi dvajset let v ječi. Mnogo le-teh je univerzitetnih profesorjev in študentov, ki so bili postavljeni pred vojaške ali civilne tribunale brez kakršnega koli legalnega kritja in sojeni še po zakonih iz leta 1943.

V primeru študenta prava Casla de Zayas se je režimu zdelo, da mu je treba soditi pred civilnim tribunalom. Ker je bila obtožba proti njemu politične narave, ni hotel sprejeti legalnega kritja. Zayas je bil član ilegalne »univerzitetne socialistične skupine«. Leta 1958 je prišel na razgovor s člani Mednarodne študentske konference, ki je prišla v Španijo legalno. Takoj po tem srečanju je bil aretiran in zaprt brez kakršnekoli obrazložitve. Kasneje se je zvedelo, da je kaznovan s tremi leti ječe. Toda slučajno je bil zaprt samo šest mesecev, ker je vplačal 1000 peset.

SPREMEMBE V PREDSTAVNIŠKI ORGANIZACIJI

Francova vlada je hotela nasilno potlačiti študentsko opozicijo, vendar je zaradi mednarodnega javnega mnenja spremenila svojo taktiko, da bi jo dobila pod svojo kontrolo. Spremembe so vidne v SEU (Univerzitetni sindikalni organizaciji). Kaže se v zmanjšanju števila študentskih predstavnikov in v spremenjeni politiki državne intervencije na univerzah in v orientaciji te zveze. Vlada je storila vse, da bi kljub vsemu ohranila SEU kot predstavniško organizacijo. Uspelo ji je tudi, da je preko indirektnih volitev »študentske predstavnike« sama postavljala. Študentje so se upirali taki reorganizaciji svoje edine legalne predstavniške organizacije in so na nekaterih univerzah sploh bojkotirali volitve. — Zatem je SEU hotela zadržati študente vsaj izven političnih aktivnosti, ker je le-te kontroliralo in vodilo edino nacionalno gibanje falangistov.

VEDNO PRIPRAVLJENI

Ko so bile korak za korakom legalni univerzitetni organizaciji odpzete vse mere avtonomije, znotraj in zunaj fakultete, se je leta 1960 začelo razvijati na različne načine podtalno delovanje. Kljubujoč nemogućnosti razvoja sistema demokratizacije znotraj sindikalnih organizacij, so bile odkrite nove možnosti učinkovitih akcij. Demokratična unija študentov (UDE) in katoliška nacionalna študentska zveza (FNCE) sta se umaknili v ilegalno, vendar pa je število njenih članov v zaporih kljub temu naraslo.

Vse opozicijske skupine so razvile borbene taktiko, kakršne ni bilo že zadnjih petnajst let. Bombne eksplozije v Madridu in predlog za nacionalni politični štrajk kažeta dva glavna načina močne akcije za opozicijo: direktna akcija z malo ljudmi ali pa akcija, v kateri bi sodelovala večina španskega ljudstva.

V vseh teh političnih akcijah, kakor tudi v celotnem protestnem gibanju so študentje odigrali važno vlogo. Zavedajo se, da je edina pot spremembe v Španiji konec obstoječega političnega sistema. »Unions«, glasilo prej omenjenih organizacij, je hotelo obrazložiti, zakaj so študentje sodelovali v preteklih akcijah, s temi besedami:

»Mladinske skupine nimajo dovolj moči, da bi same organizirale nacionalne akcije, vendar hočejo ubežati nevarnosti naravne smrti zaradi neaktivnosti.«

Španski študent je uporen in vedno pripravljen tvegati javno akcijo v splošnem okviru, da bi pomagal vreči fašistični režim, ki utesnjuje vse oblike svobode. Generacije teh let, ki jih državljanska vojna ni prizadela, se trudijo, da bi spremenile politično situacijo, ki jim omejuje možnosti študija in razvoja v svobodi, ki je nujno potrebna za intelektualni razvoj.

TEŽAVNI ŽIVLJENJSKI POGOJI

Življenjski stroški za španske študente so se silno dvignili, posebno za tiste študente, ki nimajo štipendij ali ki niso oproščeni šolnine, kar pa je velika večina španskih študentov. Toda kakor da bi cene stanovanj in hrane ne bile zadosti visoke, so v letu 1960 še strahotno narasle, kar je bilo posledica novih gospodarskih ukrepov v zvezi z »ekonomskim stabilizacijskim planom«, ki ga je Francova vlada naredila po vstopu v Evropsko gospodarsko skupnost (OEEC).

Pritožbe študentov ob stalnem zviševanju vpisnih taks bazirajo, več kot v čemerkoli, na dejstvu, da je zvišanje dajatev prizadelo samo študente, medtem ko država ni odmerila za šolstvo niti centa več kot prejšnja leta, niti ni tega imela v načrtu. V tem času pa je država pripravljala zakon za zaščito takojmenovanih »colegios mayores«, popolnoma režimskih ustanov, ki so jih ustanovljali v sklopu vsake univerze. Vpisne takse so toliko narasle, da je bil socialni položaj študentov vedno slabši. Če bi že hoteli v dobro oskrbovane »colegios mayores«, bi tega ne zmogli zaradi strahovito visokih cen. Vpis v prvi letnik univerze stane toliko kot dvomesečna plača industrijskega delavca, če pa bi študent želel stanovati v študentskem domu, bi moral plačati skoraj ves šestmesečni delavski zaslužek.

Kljub stalnim obljubam falangistična vlada ni zmogla nuditi študentom skoraj nikake socialne pomoči ali štipendij. V šolskem letu 1958-1959 je bilo na španskih univerzah vpisanih preko 94 tisoč študentov, število štipendij pa je bilo nižje celo od tistega, ki je bilo določeno po zakonu.

Štipendijo je v tem času prejemale le 1,9 odst. študentov. Kljub stalnemu zviševanju šolnin je sindikalna organizacija SEU ostala popolnoma pasivna. Po volitvah v to organizacijo oktobra 1959 ni v izjavi ob izvolitvi vodstvo niti omenilo resnega ekonomskega položaja, v katerem so študentje bili, čeprav je izjava govorila o tem, da je treba »čimveč mladim Špancem nuditi možnost šolanja na univerzi, če sami to želijo.«

Kljub posameznim naprednim stališčem španski študentje pogrešajo neko enotno organizacijo, ki bi se v bodoče borila za skupne cilje in upoštevala voljo študentov kot celote. Organizacija Solidaridad Universitaria, ki je bila ustanovljena s pomočjo Mednarodne študentske konference in COSEC, ni izpolnila pričakovanj. Izgledalo se je določnejših akcij, čeprav bi njenemu programu in konceptu ne mogli oporekati. Tako se ni udeležila kampanje za izpustitev političnih jetnikov, štrajkov proti falangistični organizaciji Opus Dei v začetku preteklega leta v Barceloni, čeprav so v njih sodelovali študentje skoraj vseh prepričanj. Španski študentje ne morejo te organizacije — sama se pragaša za njihovo — priznati za svojo. Preteklo leto se je začela široka akcija za napredno meduniverzitetno sodelovanje, ki bi vsaj izvedlo širok skupen boj vseh študentov. Zelo važno vlogo v tej akciji igra Univerzitetna socialistična skupina, zatem študentje tako imenovane Nove univerzitetne leve, organizacija katalonskih študentov, komunisti in mnogo drugih študentov, sicer brez organizacije, z ostalimi pa jim je skupno geslo — proti Francu.

Se enkrat lahko poudarimo eno: preveč je občuteno pomanjkanje enotne akcije proti diktaturi. Nujno potrebno bi bilo, da bi organizacije, ki bi sodelovale v tem enotnem gibanju, predstavljale resnično voljo študentov. Kdor tega pomanjkanja ne čuti, ne more za gotovo trditi, da živi v Španiji, ker je izoliran od španske realnosti.

Pomanjkanje enotnosti je povzročilo, da so nekateri študentje obupali nad vzpostavitvijo demokratičnega sistema v Španiji in se celo zatekajo k ideji vzpostavitve monarhije v Španiji. V sedanjih prilikah smatrajo, da bi jim monarhija nudila več demokracije. Seveda pa stavljajo tudi svoje pogoje, v katerih bi bila po njihovem mnenju demokracija v resnici zagotovljena.

Jože Prešeren

SLIKA LEVO ZGORAJ: POLICIJSKE SILE RAVNO NAMERAVAJO NAPASTI ŠTUDENTE MED ENO MNOGIH DEMONSTRACIJ. OPOZICIJA PROTI FRANCU POSTAJA BOLJ IN BOLJ SRDITA. SLIKA DESNO ZGORAJ: SREČANJE S SILO. POSNETEK JE NASTAL V BASKOVSKI POKRAJINI.

SLIKA LEVO: MADRIDSKA BASTILJA — ZAPORI CARABANCHEL, NATRPANI Z 20.000 JETNIKI.

Miroslav Košuta se je rodil pred šestindvajsetimi leti v Trzinu, kjer je tudi maturiral. Po končani gimnaziji se je vpisal na oddelku za slovene književnosti in literarno teorijo na ljubljanski filozofski fakulteti, kjer bo kmalu diplomiral. Kot pesnik se je uveljavil najprej v mladih pesnih, kjer je tudi sourednik, nato pa v vseh ostalih vrstah. Poleg tega tudi prevaja iz italijanske in španske...

»Šel sem, da pripravljam pesniško zbirko. Bi mi lahko povedal o njej kaj več?«

— Od svojega dosedanjega dela sem izbral najboljše pod naslovom Morje brez obale. Nastav verjetno ni najbolj posrečen, vendar pa odgovarja vsebini zbirke. V glavnem so to novejša pesmi, od katerih je nekaj še neobjavljenih, ni pa v zbirki najnovejših kot tudi ne tistih, ki so večinoma bile tiskane v zamejstvu in ki bi jih lahko dali v poglavje recimo »angliranih pesmi«. Tako bo moja podoba skoraj nepopolna, a s tem sem dosejel, da je zbirka kar se da enotna. Njen osnovni motiv je zalet je v naslovu: gre za tisti grozni občutek osamljenosti, ki je prava bolečina našega časa in katerega se v svojih poslednjih pesmih skušam rešiti.

Zbirka je že na založniški misli in ravno te dni sem prejel odgovor: »Ocene so pozitivne, zato bodo odlošne programske zmoglosti Lipe«. Zdi se mi značino za naše kulturne razmere, da mora za primorska založba, ki je zbirko Slovenska rodobna poezija prva začela z rednim izdajanjem pesniške, zdaj trkati in še enkrat premisliti, preden izda leto eno samo zbirko. Isto velja za Mladinsko knjigo, o kateri se govori, da pošlje na trg skoraj vsak dan eno publikacijo, kjer pa so — in ne po uredu kot pri nas — domači pesniki mlajši ne navedeni. Predložil sem jim dve zbirki svojih otroških verzov, ki zdaj čakata »mlajših zvezd«, saj je letos izšla ena sama knjiga izvirne poezije.

»Nekaj o tvojem pesniškem delu. Kdaj si začel pisati? tvoji vzorci?«

— Pisati sem začel razmeroma zelo pozno, ne vem več, kdaj, a spominjam se, da se mi je takrat zdelo, da bi moral imeti prvo zbirko že za sabo. Odločnega pomena za moje pisanje je bil vpis na tujinsko univerzo in sodelovanje v »Mladi Ljubljani«. Učil sem se pri novem italijanskem pesniku, naj omenim samo Ungaretti, s katerim ljubim Košova in Murna. Tega sem se pravzaprav bal zaradi precejšnje sorodnosti z njim, kar so mi kmalu očitali.

»Zadnje leto je izšlo precej pesniških zbirk mladih in starejših avtorjev. Kaj sodiš o naši sodobni poeziji?«

— Predvsem, da ni tako slaba, kot bi jo nekateri hoteli prikazati. Res pa je, da pogosto večje angažiranosti, kajti le redko poseže v sredino življenja in torej nima tiste vloge, ki bi jo morala imeti. Prepričan sem, da smo trenutno v prehodni fazi.

O starejših avtorjih mislim, da so svoje povedali. O tem nam najlepše priča Udovcjev primer. Ko hočem biti objektivni, moram priznati, da je gledalo sanj brez dvoma zelo lepa knjiga, ki pa je izšla odlično prepozno. Če bi, mladih je treba omeniti Kajačana Koviča na eni strani, na drugi pa Zajca in Štrniša. Kovič je s Korenčanom veter dokazal, da je odlični pesnik, od katerega pa ni pričakovati takega odločnega sukca, ki ga je naša poezija potrebna. Zato se mi zdi Dane Zajca zaradi svoje primarne, eruptivne pesniške ali naš najpomembnejši sodobni liriki. Od tistih res mladih pa sta pomembna dva: Marjan Kramberger, ki je s svojimi Pesmimi 161 dosegel zavidljiv uspeh, in Niko Grafenauer, brez dvoma velik, čeprav se ne dokončno formiran talent.

Predstavljamo : Miroslav Košuta

»In o sodobni slovenski književnosti in o mestu tržaške literarne ustvarjalnosti v njej.«

— Na to vprašanje sem delno odgovoril malo prej, kar pa se proze tiče, velja zanjo isto kot za poezijo. V glavnem nam je nekam tuja; govori v jeziku, ki nas ne prizade. Precej konvencionalnosti je v njej — nič manj kot v poeziji. Se vedno dosti pišemo o partizanski, hvalimo se, da smo bili dobri borci, seveda tudi z osebnimi tragedijami — navadno so te tragedije bile večje, kot je pisateljeva ustvarjalna zmoglost — pozabljamo pa, da živimo, danes in tu. Lahko bi odčital, da se bojimo povedati, da živimo in kako živimo.

Če govorimo o tržaški književnosti, potem govorimo o Borisu Pahorju in Alojzu Rebuli, na dramsko Jostu Tüchlerju navadno pozabljamo, kar je do neke mere razumljivo glede na to, da je vezan na domače gledališče. Opaziti sem, da se o njunem delu v glavnem govori z neupravičenim omalovaževanjem in v tem navadno prednjačijo ljudje, ki so od omenjenih avtorjev komaj da prebrali kako stran in se to govorijo površno. Ne bi hotel biti izvenredni lokalni, toda prepričan sem, da je treba omenjena pisatelja šteti med pomembne zastopnike sodobne slovenske književnosti. Pahor je rahločuten liriki, kdaj nicer preveč dostobeseden (Omladnjaška škola), ki pa zna napisati presrešljive strani. Rebula pa je kot nasprotje prejšnjega pravi epik, kar je dokazal še z nekaterimi navedenimi v Vinogradu ruske cesarice in predvsem s Klicem v Sredozemlju, na žalost pa je včasih preveč intelektualističen, v slabem pomenu besede (Senčni pili). Za oba velja, da opazimo v slovenski književnosti ne samo kot predstavnika zamejstva, ampak predvsem zaradi sile svoje umetniške izpovedi.

Vrnitev

Glas, ki me kličeš,
glas, ki nem od tebe
ne najdem več odziva
svoji rasti,
glas, ki me kličeš,
v gmojini, v resju, v brinjui,
na žejni stezi
glas samotnih borov,
v bregu, s proda, izmed školjev
glas ožganih jader,
v kalere je čas
izlital svojo pol,
glas, ki me kličeš,
vrnil sem se,
tu sem,
samo tvoj.

Kam naj odlošim
odmet korakov,
ki se je s prahom cest
zajedel same,
kdo naj mi spere iz oči
brezbarvnost tujih krajev,
kje najdem dobro dlan
za svoje čelo —
o, glas, ki me kličeš,
glas, ki rasteš v meni,
topli glas
iz mojih mladih dni.

Koroški akademski oktet

XVI. MAJSKI FESTIVAL ŠTUDENTOV JUGOSLAVIJE V ZAGREBU

POMLADANSKI ZBOR MLADOSTI

20. maja se je v Zagrebu končal 16. majski festival študentov, ki je bil posvečen Dnevu mladosti in 70-letnici Maršala Tita. Festival je trajal osem dni, na njem pa je sodelovalo okrog 850 predstavnikov kulturno-umetniških skupin iz vseh jugoslovanskih univerzitetnih središč.

Predvsem je to povsem študentski festival. Študentje ga organizirajo in samo študentje nastopajo na njem. A po svojem zunanem videzu in po svoji širini izgleda kot mnogo večja manifestacija. Tako bi morali biti vsi študentski festivali. Da vzbude pozornost vsega mesta, širše javnosti. Da polepsajo in okrase mesto s SVOJIMI zastavami, kot je bilo te dni v Zagrebu, da mu dajo za določen čas SVOJ značaj.

Nekaj zaskrbljujočega je bilo ob tem festivalu, to je delitev publike, počasna in neizogibna delitev. Velik del gledavcev (študentov in srednješolcev) je hodilo samo na zabavne prireditve. To so v glavnem večeri zabavnih melodij in jazza. Preteklo leto je bila to tudi folklor. Ostala manjšina, študentje, ki so tesno povezani s sceno ali koncertnim podjemom, so odhajali na gledališke predstave in koncerte klasične glasbe. Treba je bilo pogledati »Ekran 59«, so, dobnost, veselo in bučno parodijo v izvedbi Univerzitetne eksperimentalne scene iz Beograda, pa bi videli, da se s takim lahkim tekstom, aktualno temo in odmorilnimi zabavnimi melodijami, lahko pride tudi moder, pred katerim je dvorana s tisoč zaseden mest.

Tokrat bi se lahko izpolnena pomena amaterizma odvojili posebn pojem, novo določilo amaterizma — študentski amaterizem. Študentje v svojih amaterskih društvih, na amaterskih osnovah in pogladi — dajejo strofessionalne rezultate. Študentska društva in skupine, predvsem dramske, morajo odbrati iz nacionalnih kultur skriv in neznane dragocenosti in jih prikazati na kakov način, prav tako pa morajo iskati sodne, aktualne, kvalitetne teme oziroma tekste, ki bi jim omogočilo eksperimentiranje ali celovite angardnost.

Organizator Univerzitetni odbor kot bi hotel dati festivalu letos gledališki značaj. Tako je bila vsak večer v dvedrinskih hišah po ena gledališka predstava. Izbor dramskih tekstov je bil pester, od Evripida in Igenje na Tavridi do Ekrana 59, cigar tekst s napisali — študentje. Posebej je treba omeniti predstave Univerzitetne eksperimentalne scene iz Beograda (Mrožkov Karol) in Adam s Eva Miroslava Krleža (Studentsko eksperimentalno gledališče iz Zagreba). Kvaliteta in nam izvedbe sta se sukala od navadnega branja i kostimih in na sceni (Evripid Zagrebčanov) lo pravega eksperimenta (Ribiški prepri — EK iz Zagreba).

Letos je bil festival res folklor. Pravijo, da zato, da ne bi dobili folklorne značaja. To je bila ena velikih napak/folklor se mora vrniti na ta festival, seveda s druga, treni večeri. Vemo in tudi videli smo, kako so gledavci zanimali za take predstave. Vemo pa tudi, kako dobre folklorne ansamble imajo naša študentska društva.

Pevski zbori so se estali v doslej najboljši in najštevilnejši sestavi. Sodelovanje pevskih zborov je tekmovalno prav tako kakor sodelovanje malih jazz ansamblor. Mogoče bi lahko dobili tudi celoten festival tekmovalni značaj s tem, da bi se prej napravila selekcija.

Prvič letos je bil kakor zabavnih melodij študentov-komponistov Z nastopi jazz skupin, ločno od večerov zabavnih melodij, se je hotela ločiti zabavna melodija od pravega in redkega jazza. Toda, ali so male skupine res nastopale s prvim jazzom?

Med drugim je bila šprta tudi mednarodna razstava umetniške fotografije, na kateri so sodelovali avtorji iz skoraj vseh evropskih držav. Likovna razstava »Študentski maj 62« je pritegnila mlade umetnike iz vseh jugoslovanskih študentskih centrov, razen iz Sarajeva. Na dvorišču študentskega centra je bilo razstavljenih okrog deset nadernih, zelo zanimivih skulptur...

Vrsti prireditve, ki jih je študentsko kulturno umetniško društvo Akademik organiziralo v počastitev sedemdesetletnice maršala Tita, je bil pred tednom dni tudi koncert Primorskega akademskega zbora »Vinko Vodopivec«. Navdušeno ploskanje, ki je sprejelo primorske fante se preden so zapeli prvo pesem, kaže, da si je zbor v svojem skoraj desetletnem delovanju pridobil naklonjenosti publike, posebno še študentske. Zal tokrat program ni bil sestavljen tako, da bi odbrl za vzdihuje do konca. Ni bil niti silno enoten, pa tudi ne dovolj kontrasten, da ne bi učinkoval nekoliko utrjujoče. V programu sem pogrešal predvsem več skladb s pestrejšo ritmiko in kontrapunktno tehniko, ki so obenem tudi izvrstna šola za zbor.

Morda najudoviteje je zbor zazvenel na začetku, v treh pesmih Jacoba Gallusa. Posebno v »Magnum mysterium« je dirigent Brane Demšar z domiselno postavitvijo zbora dosegel čudovit učinek renesančnih chori spezzati. »Boche quomodo moritur iustus« je bil izvrsten v dinamičnih nianсах. Zbor sploh najboljši zveni v umirjeni dinamiki, od mezofofne do pianissimo. To bi bilo vredno upoštevati tudi v preostalih pesmih. Z dinamičnim forsiranjem zbor namreč postane intonacično nečist in izgubi estetsko barvo glasov.

Dobro so uspele tudi pesmi z močno izraznostjo — Simonitičev »Križ«, Srebotnjakova »Kraška vasa«, Safranekova »Konjuh planina« in druge. Ker ima zbor tudi dobro dikcijo, je dosegel na nekaterih mestih resnično presunljiv vtis. Treba pa je izdelati zbor formalno: intonacijo, ritmiko, nastavke, vstopne. Zbor mora peti z večjo lahkotnostjo, tudi na težkih mestih. Dejstvo pa je, da je skoraj polovica pevcev pri zboru šele od jeseni in zato verjetno ni bilo mogoče storiti več, kot je bilo storjenega.

Brane Demšar je dirigiral zelo eksaktno in izrazilo in je imel zbor v njem dobrega vodjo. Imel je točno izdelan koncept, v katerem pa mu pevec še niso mogli dovolj natančno slediti. V njem je težil predvsem po močni izraznosti. Najboljšo osnovo je imel v veselju do petja, ki ga imajo ti fantje in iz katere bo ob vztrajnem delu nastalo gotovo še mnogo. To veselje do petja pa je tudi element, ki najbolj navdušuje publiko. Spominimo se samo odobravanja, ki so ga fantje dosegli, ko so na koncu zapeli »Zabava«, pesem svojega skladatelja Vinka Vodopivca.

KRISTIJAN UKMAR

Koncert zbora »Vinko Vodopivec«

Italijanski kolegi navdušili

Pretekli četrtek se nam je predstavil s celovečernim koncertom pevski zbor naših kolegov z rimske univerze — Coro Universitario Romano. Zanje je bil to prvi nastop v Ljubljani in drugi v naši domovini: prej so gostovali v Zagrebu na povabilo SKUD »Ivan Goran Kovačić«, s katerim ima ta zbor tudi ožje prijateljske stike.

Koncert sam je imel dva, po vsebini in motiviki petja zelo različna dela. V prvem delu nam je zbor predstavil nekaj latinskih liturgičnih pesmi uglasbenih na sistem polifonske glasbe, v drugem delu koncerta pa smo imeli priliko poslušati italijanske renesančne skladbe, med katerimi nekatere tudi naši publiko niso bile tuje. Medtem, ko so bili v prvem delu koncerta zastopani mladi skladatelji vseh narodnosti (Bach, Arcadelt, Ingegneri itd.), so v drugem delu peli izključno dela italijanskih avtorjev.

»Coro Universitario Romano« se nam je predstavil kot izredno lepo vilito glasbeno telo. Dirigentu Giuseppeju Agostiniju je uspelo izvesti iz mladih pevcev tako dinamiko in tako pestrost, da je človek res užival ob poslušanju. Predvsem so bile lepo zapete težke polifonske skladbe v prvem delu. Drugi del je bil resda živahniji in tudi poslušalcem bolj dostopen, vendar v njem ni bilo več tistega lepega zvoka, ki smo se mu privadili v prvem delu večera. Temu je verjetno precej kriva tudi utrujenost, saj so si pevci tega dne ogledali najznačilnejše turistične zanimivosti naše dežele.

Navzlic manjšim spodrsiljem, ki jih je bilo občutiti — kako neki ne, saj je za ta zbor to šele četrti nastop pod vodstvom Maestra Agostinija — so pevci ugajali poslušalcem. In, da je ves večer minil v uglasenosti na isti imenovalec: »Pesem ne pozna mej«, nam zadosti pove »Gaudemus igitur«, ki so ga peli pevci na odru in poslušalci v dvoranah.

Na koncu bi rad pripomnil še tole: Nenapisi zakon ve povedati, da je študentska publika najboljša, najbolj disciplinirana itd. Kajenje, sušljanje, odhajanje in prihajanje v dvorano med koncertom res ni v opravičilo tem superlativom, pa čeprav se vse godi »samo« v menzi Studentskega naselja.

V. C.

José Agustín Goytisolo:

Tri pesmi iz prepovedane zbirke
SVETLOBA

CLOVEK

Iz preteklosti mi govori
človek kakor vsi
ljude tega sveta,
ki se je rodil z imenom mojim,
in je taval v temi
in v zarkih upanja,
ki je šel po polju,
katero sem prehodil.
Iz preteklosti mi govori:
tvoja usoda je svet,
je tvoj narod, je tvoj dom,
je človek, si ti.

NE DA BI VEDEL KAKO

V vrvežu drugih glasov
sem zaslišal
njegov glas, edini,
ki je sodel.

kot da je blisk,
gladki meč, čista
večna roža.

Prišel je,

Pričakoval

sem ga in on, stari
glas ljudstva,
je v meni zadel,
donel, donel, kajti
tudi tvoj šlihi
zvoni, ki ga ljubi.

VEDNO

Vedno z vami,
od vsega začetka,
v grenkih dneih
in potem, v počasnem
življenju,
pod težkim kladivom,
ki je padalo po nas,
vedno, vedno z vami
z ramo ob rami,
bratje.

Iz špansčine: M. Košuta

Za rokopisno zbirko Svetloba je
J. A. Goytisolo prejel 1960. nagrado
Ausias March, cenura pa je njeno objavo
prepovedala.

Studentovski pevski zbor »Coro Universitario Romano« iz Rima

Ivo Andrić

Djordje Djordjević

(NADALJEVANJE IN KONEC)

Tako je minila ljubezen, nato pa tudi čas ljubezni. Tako je prišla tudi tista mala smrt v uradniškem življenju, ki se imenuje upokojitev. Toda niti tedaj se ni hotel Djordje Djordjević iznebiti svojih življenjskih vrlin. Nasprotno, ves se je je posvetil! Ves svoj napor in vse svoje moči je vlagal v to. Z vso to energijo in s takimi napori bi lahko preživel dvojno bogato življenje, življenje, in to lepo in dostojno, toda prejel ni niti eno samo življenje. Kolikor bolj je poznal, kaj bo storil, toliko težje se je odločal, da bi sploh kaj napravil, zato je delal vse manj. Tako se mu je življenje neopazno, a vztrajno spreminjalo v sivo, neigibno puščobno neprestane prečitnosti.

Živel je osamljen, o pritični, starinski dedovi hiši. Ni iskal niti družbo upokojencev, kjer se vodijo dolgi, nepomembni razgovori, s katerimi si krajšajo vse predolge dneve. Ni lovil rib niti zbiral poštnih znakov. Ves se je predal stari strasti, da vse prečuna, predladi in predpusti, da po nje v življenju ne bi moglo prehiteti in iznenaditi, niti ljudje niti dogodki niti narava. Velik in nesmiseln napor, v katerem se človek ves izgubi! Vsa prečitnost, obzirnost, ves strah se zlijeva v eno samo veliko in odrešljivo bojazen. Bojazen pred vremenskimi spremembami, pred bakterijami, pred žepariji, pred vlomivci, pred zlohotnimi srečaji, pred nepravilnimi koraki ali samo zaradi nepredvide izjave. Beseda je hitro izgovorjena, a časi so taki, da ima lahko človek zaradi ene same besede (pogosto tudi neznane besede) nezaklenjen in nepotreben cirkus. Njegov strah se ni omejeval le na isto, kar bi ga lahko presentilo in ogrozilo sedaj, ampak se je širil, nejal in pospilsteval. V spominih, negotovih in napačnih spominih, se je vse pogostje vračal v mladost in tu z grozo odkrival, kaj vse mu je nekoč pretlo, mimo kakšnih nevarnosti je, ne da bi stislil, se več sreče kot pametne žel. Se sedaj, po tolikem času, se je tresel in bal.

Sedaj se ni bal le zase, za svoj oči krog, njegov strah se je razširil tudi na javno življenje in mednarodne dogodke. Življenje se mu ni delo niti prazno niti zaman. Včasih ga je prevzel občutek, da igra veliko igrjo in ima enake skrbi kot tisti, ki imajo svoje ladje na oceanah ali svoje velike finančne in politične interese po različnih kontinentih. (Seveda

je v njegovem primeru ves kapital njegova osebnost, njegov mir in varnost). Mreža njegovih skrbi, raziskovanj in ugotovitev, ki se je raztezala iz nepomembne, pritične hišice v eni najmanjših beogradskeh ulic, se je razprostirala po vsem svetu, zamenjala je vse. Da, vse! Vse, da povzmi in lahkomiselnosti ljudje govore, da se ne da esega prevideti. Dobro, recimo, da je tako: ne da se! Toda v vsakem primeru ostaneta previdnemu človeku zadovoljstvo in ušeha, da je storil svojo človeško dolžnost, ostanje mu ponos, da je živel kot misleče bitje, ki predvideva in misli dalje od svojega nosu, a ne kakor nema žival. Navsezadnje, kdo ve, morda govorijo iz njiš samo lenoba in kratkovidnost. Morda se lahko marsikaj predvidi in prepreči, kar je na prvi pogled nepredvidljivo? Mogoče tudi vse! Tu je Djordju Djordjeviću zastajal dih in v mislih se je vpenjal visoko, visoko, do neslutene popolnosti. In vsi, ki so včasih lahko videli mirnega in natančnega upokojenca, kako med večernim sprehodom visoko dviga glavo in z zmagovalnim, prezirljivim stjem o obeh gleda nad množičnimi v šarče nebo na koncu ulice, niso mogli niti slutiti, kaj vse ga je v tistem trenutku navdajalo in kakšna sreča se je širila v njem; seveda, le namisljena, hipotetična sreča, toda zanj lepša in zanimivejša od vseh tistih malih sreč, ki jih življenje nudi tem nepremišljenim, kratkovidnim ljudem okrog njega.

In ravno v takem trenutku hladnega starčevskega zanosa je Djordje Djordjević napravil svoj poslednji usodni korak.

V letih po vojni se je sistem njegove pozornosti

in pronicljive smotnosti širil, povečal in razširil. Druga svetovna vojna mu je odkrila pomezanost človeške usode z vsem, kar je dopajla v svetu. Začetnih krajev in izoliranih bitk takoj ni več. Vsi mednarodni preokleti in gopadi, vse epidemije, krize, vojne in izumi, poskusi z nuklearnim orožjem, sevanje, ki zastruplja ozrje, voda, zemlja in njena sadove, vse to zaveda ali tako sadene vsakogar, prav tako brezimnega, odmaknjenega posameznika. Resnično, dalekoviden in priden človek mora sedaj gledati mnogo dalje in precej več vedeti... Zaradi

Anica Hladnik — Vinjeta

tega je Djordje Djordjević postril in razširil svojo opreznost. Redno je kupoval domače časopise, zbiral bilene, ki jih dele tiste agencije, poslušal najbolj oddaljene radijske postaje. Vse to ni delal tako kot drugi upokojenci, površno, kar tako, da bi lahko o tem govoril na klopi v parku. Nasprotno. Ne da bi komurkoli kaj govoril, je skušal s mnogo napora in bistroumnosti najti ključ, s katerim je vsako tako novinarstvo vesti desifriral in jo tolmačil po svoje, v njenem odnosu nase in na svojo osebo varnost. To ni bilo lahko. Velikokrat se je dogajalo, da je pred strašnimi vestmi in črnimi izsledki ostajal razorožen, neboljen in prestrašen, toda velikokrat je uspel najti rešitev za svojo zaščito, ki je izgledala zapletena in težka, vendar je bila duhovita in varna. Take nevidne in zanose zmagat ter dolgoletni umski napori, s pomočjo katerih je prišel do njih, so mu izpolnjevali čas in dajali smisel njegovemu življenju.

Tistega jesenskega večera je Djordje Djordjević šel ven kot po navadi in kupil večerni časopis. Šel je po strmini stopnicah, s katerimi je bila njegova starinska uličica povezana z eno glavnih ulic. Stopnice so bile vlažne od večerne novembrske megle, kot bi se polile.

Nikdar ni imel rad ta kraj, včasih se ga je celo bal. Pogosto je razmišljal o različnih betonskih in lesenih stopnicah, ki trajo in povezujejo beogradske ulice z različno višino, nastale v različnih obdobjih. Vse imajo izgled nekaj na hitro zmaženega, nekoč davno napravljenega za prvo silo in potrebo in kažejo vse znake improvizacije, ki je okamenela in,

grda in nerodna, zdrži tako dolgo, kakor tisto, kar je bilo zgrajeno traneje. Po strmosti, gradbenem materialu in vseh ostalih odlikah in sorazmerjih priča o neumisljenem času med obema vojnama. Njihova strmina in višina posameznih stopnic kakor da niso namenjeni koraku in hoji povprečnega državljan ali gospodinjice, ki se s polno košaro vrača s trga, ampak za potrebe močnega, polnokrnega podjetnika, kateremu se silno mudi in ki hlepi za nadaljnjimi hitrimi in velikimi zaslužki. S temi stopnicami se najboljše shajajo brezbržni dijaki in vojski, ki jih pretečejo, preskakujče po dve stopnici naenkrat, kar je vsakogar najkrajši in najvarnejši način za vzpenjanje ali spuščanje po njih. Zaradi premikanja in nestabilnosti zemljišča so navadno popokale ali pa so se razširile kakor održen spop kart. To so izgubili, grdi in slabo obkroženi, predeji mesta, nadloga za vse tiste, ki nimajo druge poti do svojega stanovanja, a prava past, posebno pozimi, za slabotnega človeka v kratkem, usodnem trenutku raztresenosti. Previdnost, ki je vedno in posod na mestu, je treba tu podvojiti.

To je bil stari vtis, ki ga je imel Djordje Djordjević o svojih stopnicah, in ustaljeno mnenje o njih. Toda tedaj ni mislil na to. Radoveden kot je bil, je še na prvi stopnici, ko je odmaknil časopis čim dalje od oči, poskušal brez nocojnih prebrati na prvi strani debelo tiskano vremensko napoved za tisti in naslednji dan. (Tudi to je bilo eno njegovih že ustaljenih znamenj previdnosti). Predvidena sprejemba vremena je potrdila njegovo pričakovanje in je povsem odgovarjala njegovim potrebam. Zato

radi tega ga je objelo prijetno in živo zadovoljstvo. Da, marsikaj se da predvideti, marsikaj. Mogoče tudi vse! Toda v tistem trenutku se vse to zadovoljstvo spremeni, naglo in brez prehoda, v strah, zaprekanost, v vrtoglavo padanje brez opore in brez zadržka. Samo v sanjah lahko doživi človek tak padec. Toda v sanjah ne čaka na koncu trd in smrtinosen kamen, ampak prebujenje. A to, to je resničen padec, ki ga človek doživi samo enkrat in se končuje v temi. Ker živ človek ne more natančno vedeti, kako izgleda in kaj je to — smrtinosen padec. To prav tako drži kakor tista stara, znana resnica, da največji orkani, tisti, v katerih izginjajo lajše z vsem, kar je živega na njih, niso nikjer opisani, kar jih nihče ni preživel. Tako doživeti brez priča ostajajo za vedno v temi, kakor sestavi del same smrti. Toda on se vedno pada. ... Čuti, da pada, najprej naprej, nato pa enak, in to tako hitro, da misel tega sploh ne more dojemati, kaj čle da bi si pomagal in se rešil. Nič, samo padanje. Po vsem telesu ga tolčejo ostre, trde stopnice, stiskajo in raztezajo se okrog njega kakor rebra velike, premikajoče se kamnite pahlače. Nekaj časa se lahko šteje udarce, dokler ne udari s temenom ob rob. Prepozno je. Nikogar več ni. Ugasne poslednja svetilka. Zdi se mu, da vidi cele piramide stolov z navzgor obrnjenimi nogami. Toda tudi to takoj izgine. Nič. Napolni ga gluh, brezimen in bečen mrak popolne nezavesti. Tako je Djordje Djordjević izgubil svoje izgubljeno življenje, skupno z vso nadaljnjo možnostjo predpostavljanja zato, ker je spregledal eno stopnico.

Prev. F. G.

V steni

Foto: Joco Znidaršič

Spominski veleslalom APD

Kot vsako leto je tudi letos 26. t. m. oživel Studentovski planinski dom v Tamarju. Prišlo je preko 100 planincev in alpinistov zastopnikov 10 planinskih društev, da z udeležbo na tradicionalnem VTK — memorialu, počaste spomin ponesrečenih tovarišev.

Začetki, lahko rečemo enega zadnjih domačih smučarskih tekmovanj v sezoni, segajo v prva leta Akademskoga planinskega društva. 29. maja 1950, so v steni Jalovca tragično premislili trije člani, tedaj še maloštevilnega alpinističnega odseka Vavpotič, Tominc in Kovačič (VTK). Čeprav je nesreča tovariše globoko pretresla, pa jih ni odtrgala od gora. Vsako leto, zadnje nedelje v maju, se zbero ob spominski plošči v vznožju Jalovca, da skupaj s tovariši iz drugih društev, počaste spomin vseh, ki so izgubili v gorah svoje življenje. Po končani komemoraciji pa se eden za drugim spuščajo po Jalovčevem plazu v dolino, v tovariški borbi za prehodni pokal.

Letos je bilo tekmovanje še posebno pestro. Planinska društva Kranjska gora, Jesenice, Javornik, Radovljica, Kranj, Zelezniki, Tržič, Ljubljana-matica, Litostroj in organizator tekmovanja Akademsko planinsko društvo, so vodji tekmovanja tov. Marjanu Magušarju, prijavila 6 tekmovalk in 66 tekmovalcev.

Po progi dolgi 900 m, ki je imela 29 vratc, so se ob 11. uri prva spustila dekleta, nato pa še fantje. Tekmovanje je potekalo brez težav in je bilo zaključeno še pred pričetkom slabega vremena.

TEHNIČNI REZULTATI

Zenske:

1. Marinko Majda 1,17,0 PD Ljubljana-Matica
2. Praček Lojzka 1,17,1 PD Jesenice
3. Kodrič Vera 1,17,8 PD Javornik

Planinci:

1. Guček Aleš 0,59,8 PD Ljubljana-Matica
2. Detiček Fric 1,02,2 PD Kranjska gora
3. Tkavc Edo 1,02,7 Akademsko PD

Alpinisti:

1. Švab Vinko 1,01,1 AO Tržič
2. Krmelj Janko 1,02,3 AO Tržič
3. Mrak Franci 1,03,9 AO Kranjska gora

Alpinisti ekipno:

1. AO Tržič 3,18,5
2. AO Akademskega PD 3,55,2
3. AO Jesenice 3,55,3

Planinci ekipno:

1. Zelezniki I. 3,19,5
2. Akademsko PD 3,28,9
3. Zelezniki II. 3,31,5

Prehodni pokal VTK, so osvojili alpinisti Tržiča v trajno last, ker so na tem tekmovanju zmagali že tretjič zaporedoma. s. f.

ZAGOTOVIMO NAŠIM VISOKOŠOLCEM AKTIVNO REKRACIJO

Družba žrtvuje veliko sredstev, da omogoča visokošolcu brezplačen študij na univerzi ali visoki šoli. Zato od njega upravičeno pričakuje, da bo po uspešno dokončanem študiju kot solidno izobražen strokovnjak z višjo ali visoko kvalifikacijo vračal ta sredstva s svojim delom. Eden od bistvenih pogojev za uspešnost pri študiju kakor tudi za primerno storilnost pri delu v poklicu je dobra psihosomatska kondicija.

Ob vpisu na univerzo stopi študent v zaključno obdobje zorenja in oblikovanja osebnosti. Zaradi naporega študija je v veliki meri izpostavljen znanim negativnim vplivom civilizacije, ki povzročajo nezadosten razvoj gibalnega aparata (mišic in okostja) in zmanjšujejo oksiforno kapaciteto dihal in obtočil. Izpostavljen je raznim živčnim obolenjem, kot nervozam in psihosomatski patologiji, manj odporen je proti prehladnim boleznim in prične v zrel dobi pogosto nagibati k presnovnim obolenjem (n. pr. debelost, obolenje obtočil). Časovna neskladnost med nastopajočo telesno (tudi spolno) zrelostjo in še ne doseženo ekonomsko zrelostjo ga neredko zapleta tudi v tovrstne konflikte s samim seboj in z družino.

Močna protitež navedenim negativnim činiteljem, ki kazijo in ovirajo skladen in smotrni razvoj visokošolca, je sistematična, primerno dozirana, atraktivna in rekreativna telesna vzgoja, ki jo vodijo ustrezno izobraženi strokovnjaki za telesno kulturo v sodelovanju z zdravniki. Preganjati pa bi bilo treba kampanjski sport brez sistematične predhodne priprave, pretiravanje pri tekmovanjih na račun zdravlja, zanemarjanje študija zaradi polprofesionalizma, sport pri dekletih, ki ne upošteva fizioloških posebnosti ženske in podobno, ker je vse to najbrž bolj škodljivo, kakor abstinenca od sporta.

Tako kot v mnogih naprednih deželah na svetu je tudi pri nas univerza spoznala, da se mora aktivno angažirati pri telesni vzgoji študentov. Komisija za telesno kulturo in izvenarmadno vzgojo pri univerzitetnem svetu ter ustrezne komisije pri fakultetnih upravah si že štiri leta prizadevajo, da bi pospešile to dejavnost. Ta prizadevanja so se doslej bolj ali manj uspešno vsklajevala s podobnimi stremiljenji študentovskih športnih organizacij, čeprav je slednjim bolj pri srcu zlasti takolimenovani kvalitetni sport. Ta pa iz razumljivih razlogov ne more zaposliti študentov s povprečnimi sposobnostmi, ki vendar predstavljajo veliko večino celotne populacije. Končno je že iz samega imena komisij razvidno, da so cilji izvenarmadne vzgoje in telesne vzgoje v marsičem skupni, namreč v krepitvi obrambnega potenciala naše nastopajoče mlade inteligence.

Univerza in fakultete so v sodelovanju s študenti doslej organizirale sistematično vadbo in priredile nekatere smučarske tečaje, tekmovanja in pohode. Če pa primerjamo število udeležencev na teh akcijah (in k temu prištejemo še manjše število kvalitetnih aktivnih športnikov študentov) s številom vseh študentov univerze,

ugotovimo, da je velika večina naših študentov prikrajšana za pozitivne vplive telesne vzgoje in s tem zdravstveno ogrožena.

Zaradi tega moramo čim prej pričeti z uvajanjem telesne vzgoje na naše fakultete. Ker bomo morali prostorsko-kadrovsko in materialno bazo šole ustvarjati, se bo treba te naloge lotiti postopoma, vendar odločno in učinkovito. Pričeti bi bilo treba najprej z medicinsko fakulteto, kateri bi sledila filozofska; bodoči zdravstveni in pedagoški delavci morajo biti namreč sami primerno izobraženi, da bodo poznali in propagirali zdravstveni in vzgojni pomen telesne kulture za prebivalstvo, ki jim bo zaupano. Misliti bo treba tudi na tesnejšo povezavo med Visoko šolo za telesno kulturo na eni strani ter obema omenjenima fakultetama na drugi strani, da bi se lahko izobraževali obojestransko razgledani in kvalificirani strokovnjaki (n. pr. zdravniki z dodatno športno-medicinsko usmeritvijo, profesorji, ki bi bili kvalificirani za poučevanje telesne vzgoje in nekega filozofskega ali naravoslovnega predmeta). Zajeti bomo morali najprej slušatelje prvega letnika, pri katerih bomo ohranili kontinuiteto s srednješolsko telesno vzgojo in preprečili, da bi se sprlo drugačnega študijskega režima na univerzi telesno zanemarili.

Vse probleme telesne kulture na univerzi bo treba odselej reševati študijsko, to je z načrtnim raziskovalnim delom. Posebna ekipa je že pričela ugotavljati tipične psihofizične lastnosti in zmogljivosti našega visokošolca, ki mu mora biti telesna vzgoja na univerzi prilagojena, in objektivno registrirati vplive sistematične telesne vzgoje na njegovo osebnost. V tej ekipi sodelujejo razen strokovnjakov za telesno kulturo še pedagogi, zdravniki, antropologi in psihologi. Da bi mogli prilagoditi vsebino telesne kulture na eni strani potrebam, željam in subjektivnim možnostim slušateljev, na drugi strani pa objektivnim možnostim, namerava univerza v začetku prihodnjega šolskega leta izvesti sistematično anketo vseh slušateljev. Na osnovi analiz bo treba izdelati nekajleten načrt za doseg optimalnega cilja, t. j. uvedba telesne vzgoje kot sredstva aktivne rekreacije na vse fakultete in v vse letnike univerze.

Sredstva, ki jih že sedaj družba žrtvuje za telesno vzgojo študentov, se bodo boljše izkoriščala, ako bodo obstoječe kapacitete izrabljene v celoti in ne le v manjši meri kot doslej. Vsa ona ogromna sredstva pa, ki jih družba investira v glave študentov, se bodo hitreje in mnogo bolje amortizirala. Upravičeno lahko namreč pričakujemo najprej boljše študijske rezultate, po diplomah pa zdrave, krepke in skladno razvite strokovnjake z visoko delovno storilnostjo in primerno obrambno sposobnostjo.

Doc. dr. M. Kališnik

OBVESTILO

študentom, vsem profesorjem, docentom, asistentom, strokovnim in znanstvenim sodelavcem fakultet, akademij, visokih in višjih šol!

Tudi vi lahko izrabite ugodne pogoje za nakup Vašega pisalnega stroja. Tudi za Vas velja posebna znižana cena za pisalni stroj TOPS M-1, ki ga že lahko kupite na našem tržišču. To je stroj, ki s svojimi tehničnimi odlikami, s konstrukcijo, trpežnostjo zadovolji vsakogar.

Pozanimajte se neposredno v TOVARNI PISALNIH STROJEV Ljubljana, Savlje 18a

REAL IN SODNIKA- IZLOČILI OLIMPIJO

Košarkarji Olimpije so se vrnili iz Madrida. V odločilni tekmi za vstop v finale tekmovanja evropskih košarkarskih prvakov so jih profesionalci madridskega Reala premagali za 16 točk; le za 2 točki preveč.

V razgovoru nam je prof. Pavlovič — ki je skupaj z ing. Kristančičem pripravil in spremljal dvanajstotico jugoslovanskega državnega prvaka v letošnjem tekmovanju za EP — skušal prikazati, kako je potekala ta dramatična tekma.

»Če analiziramo potek tekme in igre naših, velja za prvi polčas, da so premalo metali na koš. Vzrok za to je bila ostra igra Spancev pod svojim košem. S tem seveda ne mislim, da so bili leti v protinapadih manj ostri. V obrambi so »mlatili«, v napadih pa »plezali« po naših in dosegali točke. Prava profesionalna taktika, doseči točke in zmagati za vsako ceno, celo z nedovoljenimi

prijemi. Se posebej so pazili na Daneua in Dermastio. Odtod tudi malo doseženih točk za Daneua.

Poglavje zase pa sta bila sodnika. Medtem, ko nepravilnosti pri zapisniku in časomerilcih »uvrščamo« med prednosti domačega terena in nanje moramo računati, smo ob pristranskem sojenju, ki sta ga prikazala Reverberi (Italija) in Lewis (Francija) upravičeno ogorčeni. Za ilustracijo le to: le 1 igralec je tik pred koncem zapustil igrišče zaradi petih napak. Kazenskih metov za naše igralce praktično ni bilo, čeprav smo v Ljubljani videli, da Spanci delajo osebne napake.

Časomerilci so skrajšali tekmo najmanj za pol minuto, prav v času, ko je Olimpija kljub vsemu zmanjševala razliko in so bili igralci Reala na koncu moči. Ura je namreč v zadnjih petih minutah tekla dalje, kljub sodniškemu živžgu. Sodnik pa kljub opozorilom vodstva Olimpije ni posredoval.

Menim, da so Spanci igrali pod vplivom dopinga. Na to kaže nezavest,

bruhanje ipd. nekaterih igralcev. Ob navijanju se je spremenila mala dvorana v pravi pekel. V odmorih je policija stala na igrišču. Vendar so naši fantje dobro prenesli ta pritisk in se odlično borili proti Spancem in sodnikom. Prepričan sem, da bi dosegli uspeh tudi v teh nenormalnih prilikah, če bi tekmo igrali res do njenega pravega konca.

Pozanimali smo se o pogojih pritožbe, katero bi Olimpija bila upravičena vložiti. »Poleg visoke kavcije — 100 dolarjev — bi pritožba privedla do takih komplikacij, da njena vložitev ne bi bila smotrna. Priznam pa, da vodstvo ni bilo docela pripravljeno reševati tekmo na ta način.«

»Vsekakor je bila tekma trda šola in pomeni dragoceno izkušnjo več za prihodnost. Če nam drugo leto uspe ponovno tekmovati za EP, bomo na podobna srečanja še boljše pripravljeni. Vendar je osvojitve prvenstva letos težavna naloga, ker so igralci od več kot trimesečnih priprav in tekem za EP precej izčrpani.«

FLORIJANOV NAGRADNI NA TEČAJ

Je rekel urednik: »Sedi za mizo, Florijan in piši. Naj bravci vsaj malo pokažejo zobe kot na reklamnem lepaku za PROVA-TE COLGATE!«

Sedel sem za mizo, nihče ni kazal zob, je zob časa je glodal mojo starohišno bit. (Ni lahko pisati smešnic za akademske državljane, ki jim smeh mine že na fakulteti, ono malo kar jim ga ostane, pa si razdelita Ježek in Pavliha. Drugi torej nimajo kaj deliti.) Dobivam siv las. Če ga takoj ne izpulim bo do prihodnjega obiska frizerja že prav velik.

Čakam idejo. Res je čudno, da mi pride, ideja namreč, najhitreje ob prelistavanju starih časopisov. Gledam, listam, čakam po papirju, skratka čakam. Narisal sem že tri vrste krogcev, dve vrsti zvezdic in šest krivih črt; skrajni čas torej, da ideja pride. In res, tu je. Imenuje se: NATEČAJ. Zakaj bi se sam trafil in pisal v nedogled štiri tipkane strani. Naj mi pomagajo še drugi.

Določiti je treba samo temo, nagrade, rok za oddajo rokopisov in morda žirijo. Pisci pa zgrabijo za peresa, umijem si roke in stvar je opravljena. Toda, kakšna naj bo tema? Morebiti popolna? (kot v moji glavi). Pri iskanju sem se zatekel po pomoč k edinstveni metodi: BV + SP (s) = babja vera plus Slovenski pravopis (stari), za novega namreč nimam denarja. Izbral bom

seveda trinajsto geslo pri neki črki in to bo tema natečaja. Ali glej smole! Naj pisci pišejo n. pr. o čajni, o čaplji, o fakinih. Odrešitev se skriva na 493. strani. Trinajsto geslo pod črko »P« je pad (z malo začetnico, ker geslo »pacati« s križcem ne šteje.)

Metoda BV+SP (s) je še enkrat pokazala svoje odlike, kajti tema o padu je široka, aktualna (saj je junij pred vrati) itd. Vsakdo lahko napiše o nji: lastna doživetja, pripovedovanja drugih, zgodbe in podobno. Preberite, kakšne prispevke sem dobil do poteka roka (veljal je tudi daljšal je tudi datum poštnega pečata).

PROSTI PAL

Dovolite, da posežem tudi sam v svoj nagradni natečaj. Zaupno povedano: obstoji le ena nagrada in še ta zame. To sem miže uganil. Moj prispevek ima te-le odlike:

1. resničnost dogodka — dokaz: indeks, no-tri piše zeleno na belem
2. enkratnost — pri prerokovi bradil — tako vsaj upam
3. enostavnost, jasnost in jedrnatost — pravi nagradni novinarski stil
4. nagrajenost

Glasj pa se tako-le:

Izpraševavec: »Povejte mi o subjektivnih elementih pri...«

Florijan: (kot grob)

Izpraševavec: »Povejte mi o objektivnih elementih pri...«

Florijan: (kot riba)

Izpraševavec: »Naštetje mi še razlike med temi elementi«

Florijan: (kot mutec)

Pripomba: Da, to se zgodi tudi v boljših familijah.

SKOZIPAD

Slikovni prispevek našega risarja me je vzpodbudil, da sodelujem v natečaju. Je namreč jasn, nedvoumen; še bruce bi ga razumel.

Kadar kdo zvisi, ostane na cedilu ali se sicer nasmoli, pravimo, da »skozi pad«. In o tem padu mislim govoriti.

Bilo jih je več, teh padov in padavcev. Na obeh diametralnih straneh na univerzi. Največkrat so skočili (v zrak) in padli (skozi) študentje: za skripta, za predavanja, za podpise in dobre ocene; včasih tudi profesorji. Največkrat, kadar so terjali od študentov znanja.

Pa še nekje smo padali »skozi«. Bile so na faksih stvari in so še dandanes, ki naravnost »bodejo« v nos, oziroma smrdijo. Kdor pa je vtikal nos vanje, jih skušal urediti, je »zvisel«. Pustili so ga na cedilu ali pa je nanj stopil sam. Zbal se je človek, saj ga je čakal še izpit.

To so bili problemi, o katerih nenadoma nihče ni nič vedel, ne govoril, stvari so se urejale; niso bile dozorele; niso bile »za objaviti« ali še negodne za tisk.

V upanju, da tokrat ne padem skozi za nagrado

Mendé Bajé

Pripomba: Žal, tudi tokrat. Vendar: mea culpa!

Florijan — v imenu redakcije in drugih

NAPAD

Ni treba, da je človek upokojenec, ki nese denar skozi temni Tivoli, da ga napadejo. Lahko je le referent, odbornik, funkcionar.

Bila je skupščina Zveze študentov. Diskutant Francelj prične govoriti o neizpolnjeni brigadirski obvezi. Nekdo, menda re-

ferent, skuša odgovoriti, a ne pride do besede. Prekine ga drugi, Jože. Ta se še bolj razburi, podatki, ki jih bere z lističa so uničujoči. Njegovim besedam se pridruži Tone, tudi on siplje ogenj in žveplo na referenta za brigade.

Nisem s te fakultete, ne poznam kolegov. Prijatelj Janez mi jih predstavlja. Vprašam ga, če so se Francelj, Jože in Tone prijavili za brigado.

»Ne, niso se, le rekli so jim, da morajo na skupščini diskutirati.«

Bila je skupščina, prav tako Zveze študentov. Tomaž govori o neizpolnjeni brigadirski obvezi.

Nič ni bilo. Ne on — brigadni referent, ne oni niso nič rekli.

Pripomba: Take zgodbe dandanes le malokoga prizadenejo. Zato — odpade.

IZPAD

O izpadu govorimo, kadar nekje nekaj manjka ali zmanjka.

Na univerzi, kamor sem zdaj pristojen, poznamo dve vrsti izpadov. Glavna je: izpad znanja. Ta ima za posledico celo vrsto

drugih: izpad dobre ocene, izpad domače extra-podpore, izpad brezskrbnosti itd.

Do izpada znanja pride najbolj zanesljivo takole: za izpit študiraš en teden. V tem tednu spiš dnevno le 4 ure. Na izpit odideš naravnost od mize z bukvami. Vmes popiješ ne manj kot tri kave in mali apetitiv, da imaš korajžo.

Prideš na izpit, dobiš vprašanje, brskaš po možganih, iščeš pravi predalček, najdeš ga, odpreš — in kaj najdeš — nič ne najdeš, vse prazno. Profesor de: »Neuspešno, še enkrat.«

Rahlo se nakloniš in izpadeš iz predavalnice. To je druga vrsta.

VODOPAD

O tej temi skoraj ni kaj novega povedati. Do te vrste pada pride okrog prvega v mesecu. Nekaj koristnih nasvetov — predvsem za bruce:

1. Ne počenčaj tega na javnem mestu — tarifa 1000 din.
2. Pazi na obleko, zavijaj hlače in se nagni močno naprej, vendar ne preveč! V odločilnih momentih si lahko pomagaš s prstom — za to opravilo je posebno priročen kazalec leve roke.
3. Pij dobro vino! Ker ti ga bo žal, ne boš tega počenjal.

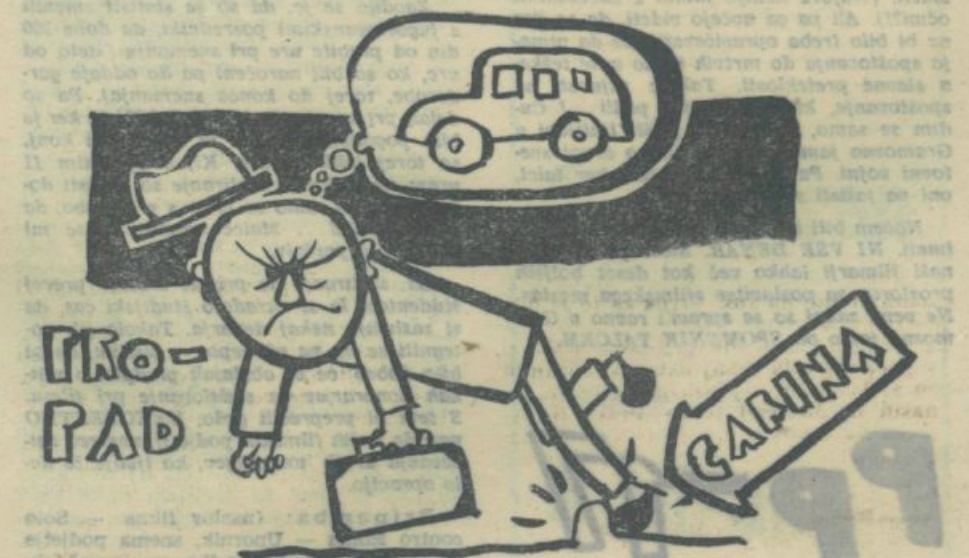

Anketa med starimi bajtami in statistika komunalnega podjetja SNAGA sta pokazali, da se to najčesteje dogaja med pol-drugo in tretjo uro zjutraj. Najbolj okorele stare bajte pa to počenjajo skrivaj, doma največkrat ob osni uri in dvajset minut, po vrnitvi iz Kolodvorske restavracije.

ZAPAD

Kadar govorimo o zapadu, se moramo nemudoma vprašati o orientiranosti naših študentov. Odgovor je na dlani — tako pravijo predavatelji predvojaške, misleč na vzhod in ročno uro. Podcenjujejo zapad.

Pri risarju lahko opazimo, da je neka »premaknjena« ali zmoten od zapadne propagande, (ali vzhodne, kdo ve?) saj je prestavil strani neba. Pri ostalih študentih se te neorientiranosti ni bati.

Oblečeni kot »dečki znamke Teddy« ali »polmočni« bodo odšli na Vzhod in se po zibanju v ritmu twista razjokali ob ruski romanci in steklenici krompirjeve žganice. Ura bo izginevala zdaj tu, zdaj tam.

Ko bo maček ozdravljen, pa jo bo našel v kovčku, kamor jo je bil prejšnji dan spravil iz preventivnih razlogov.

PROPAD

Konec aprila je Zvezni izvršni svet priredil doslej največji avto rally. Prireditelj je bila res množična, pravi ljudski sport, saj je nastopilo nad 2000 tekmovalcev. Nekatere je odvrnil kratek rok prijav (2. maj), druge pa izredno težki pogoji (stric in devize v tujini).

Startali so v Jugoslaviji. Peš ali z vlakom so morali v tujino do najbližjega avtomobila, ki jim je bil na razpolago in potem z njim, za njim, pod njim ali na njem nazaj. Kontrole so bile zahtevne, še posebej predzadnja na mejnem prehodu. Predzadnja, ker namreč upamo, da tekmovalna komisija še ni verificirala vseh rezultatov.

Skoro sem pozabil na temo. Je v zvezni z mojimi ex-cimrom Fonziem. Tri mesece se je revež gnal za potrdili, pooblastili, dovoljenji in priporočili za odhod na strokovno »praksno« v Stuttgart. Odšel je 20. aprila in ni ga bilo pravočasno skozi cilj. Res smola, kajne?

Pripomba: Da.

Ne, ti fantje na sliki še niso študentje. Gimnazijska vrata so se zanje za vedno zaprla. Slovo je bilo enkratno, slovesno in tradicionalno. V sprevedih, z metuljčki pod vratom in z rdečim nageljnomo v gumbnici, smo jih srečavali po ulicah. Tudi frakov in cilindrov ter pozneje pijače ni manjkalo. Slovo od mladosti? Ne še. Zdaj bodo v miru in brezdelju preživeli štirimesečne počitnice, v jeseni pa bodo na naše fakultetne hodnike prinesli svežino, neizkušenost, mladostno prešernost, radovednost in vpisne pole. Bodoči bruci, pač. Kaj hočemo..

foto: Leon Dolinšek

Skupščina na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo

Več diskusij

V petek, 18. maja je bila v prostorih montanističnega oddelka redna letna skupščina fakultete za naravoslovje in tehnologijo. Delegati so ob prisotnosti gostov iz drugih tehnoloških fakultet Jugoslavije in dekana tov. Gogala poslušali referat dosedanjega predsednika. Po referatu se je razvila razprava o dosedanjem delu in o bodočih načrtih organizacije ZSJ. Referat in razprava so se v glavnem sukala okrog sledečih problemov: nova vloga ZSJ, študentovska samouprava, disciplina članstva, ideološko delo, brigade in študentovska rekreacija.

Ugotovljeno je bilo, da se je delo na fakulteti v lanskem letu okrepilo in poglobilo. Poglobljeno je bilo idejno delo, dosežen je bil plan za udeležbo v delovnih brigadah in precej se je tudi napravilo pri izdelavi pravilnika o študentovski samoupravi.

Najbolj polemična stališča so se pojavila ob vprašanju nove vloge Zveze študentov. S funkcioniranjem organov študentovske samouprave bo namreč odpadla od ZSJ marsikatera zadolžitev, ki jo je leta doslej imela. ZS naj bi se zato v bodoče v večji meri kot doslej poglobljala v idejno problematiko, prepuščajoč »sindikalistične« probleme organom samoupravljanja. V zvezi s tem se je postavilo tudi vprašanje odnosa članstva do organizacije (volitve itd.). Na vsak način pa bi se pri tem morali izogniti težnjam, da bi iz študentovske organizacije ustvarjali neko kadrovske organizacijo. Sama izdelava pravilnika o študentovskem samoupravljanju pa je zanimiv pojav, ki bi ga bilo verjetno dobro posnemati tudi drugod.

Sprejet je bil tudi sklep o ukinitvi odborov letnikov in to zaradi poenostavitve

organizacijske strukture, ki naj poveča učinkovitost dela.

Ideološko delo se je v pretekli sezoni v primerjavi s prejšnjimi leti razmahnilo, vendar bolj po številu predavanj na svobodnih katedrah in pri ustanavljanju študijskih skupin kot pa pri številu udeležencev. Ena glavnih nalog za bodoči FO bo zato tudi omasovljenje te dejavnosti. Sele nato računamo na uspeh in upravičenost nižjih oblik idejnega dela.

Plan prijav za brigade so na FNT dosegli 100%, vendar nadvse nesorazmerno po posameznih oddelkih (s farmacije se zaradi težkih pogojev ni prijavil nihče). Mnogo je bilo govora tudi o izdajanju skript enotno za vso Jugoslavijo, o potrebi po prostorih za rekreacijo študentov itd. Sklepi so bili formulirani zelo ozko in nesistematično, a konkretno.

Na koncu naj priporočim še to, da bi od skupščine, ki se je sestala po delegatskem sistemu, pričakovali več diskusij kot jih je bilo.

J. T.

Konferenca ZK na pravni fakulteti

Za večji vpliv

V preteklem tednu je bila na pravni fakulteti letna konferenca Zveze komunistov. Med drugim se je konferenca udeležila tudi sekretar Univerzitetnega komiteja ZKS Ludvik Zajec.

Kot na vseh drugih fakultetah so člani ZK že predhodno dobili v roke poročilo fakultetnega komiteja in ga preštudirali, kar je nudilo na konferenci osnovo za razpravo. Na konferenci so ugotovili, da je partijska organizacija na PF v letošnjem letu napravila znaten napredek in da je zategadelj bilo čutili njen vpliv v življenju in utripu na fakulteti.

Kljub doseženim uspehom v organizacijskem pogledu kakor tudi na področju idejnega izobraževanja pa so se v delu osnovnih organizacij le pojavile določene napake, na katere je konferenca opozorila in jih kritično obdelala. Spregovorili so o odnosu komunistov do študija in do obiska na predavanjih in poudarili, da na tem področju niso zabeležili vidnih uspehov.

Sedanji sistem študija zahteva od komunističnega študenta večjo strokovno razgledanost, zato naj se ne omejuje samo na skripta, ker bo naša izobrazba po štirih letih klavrna, je podčrtal nek diskutant. »Pravniki bodo imeli v svoji praksi vedno pred seboj človeka, za katerega je potrebna široka strokovna izobrazba, za katero pa skripta ne zadostujejo.«

Na konferenci so tudi opozorili na aktivnost članov ZK izven fakultete. Dogajalo se je, da so člani ZK v najrazličnejših forumih sprejemali zahtevne funkcije, na fakulteti pa se njihovo delo zaradi preobremenjenosti ni moglo razvijati. Tako je delo in posamezne akcije, ki so se odvijale bodisi v ZS ali v ZK slonele na iniciativah posameznikov. Podobne težave so bile pri delu kadrovske komisije, ko so n. pr. vodile evidenco svojih perspektivnih kadrov, ko pa bi jih morali poklicati na opravljanje zadolžitev na fakulteti, so se izgovorili, da imajo že preveč funkcij in novih ne bi mogli vestno opravljati.

Na konferenci so še spregovorili o odnosu ZK do ZS, o odgovornosti komunistov in deležu, ki so ga prispevale osnovne organizacije pri agitaciji za delovne brigade ter o novem sistemu financiranja fakultete.

Dosedanji fakultetni komitej je svojo nalogo dobro opravil. Za koordinirano delo med 141 komunisti oziroma med petimi osnovnimi organizacijami pa bi v bodoče bilo potrebno še tesnejše sodelovanje. Prvič je bila poudarjena potreba po skupnih akcijah med profesorji in študenti-komunisti.

-de-

Bili smo Rimljani Italijanom v Gramozni jami

Pred kratkim je Gramozna jama pri Ljubljani zopet oživela. Ljudje niso prišli kopat gramozu, tudi ne STRELJAT LJUDI... Prišli so in zgradili na gramozu, ki ga je pojila kri talcev, »filmsko mesto«...

Mislil, da je Gramozna jama pri Ljubljani dovolj znana iz NOB, znana po svojih tragičnih dogodkih, ki jih je videla. Vsakega mimoidočega na to opozarja spomenik. Toda naši filmski šušmarji ga niso videli. (Najbrž hodijo mimo z zavezanimi očmi?!). Ali pa ga nečejo videti, da se jim ne bi bilo treba opravičevati, češ da nimajo spoštovanja do mrtvih in do naše težke, a slavne preteklosti. Takole pljuvati na spoštovanje, ki ga zaslužijo padli... Čudim se samo, zakaj niso prišli Italijani v Gramozno jamo snemati film o drugi svetovni vojni. Pa bi mi bili lahko kar talci, oni pa fašisti s strojnimi...

Nočem biti tog, toda ponos mora človek imeti. NI VSE DENAR. Sicer pa bi naši filmarji lahko več kot deset boljših prostorov za postavitve »filmskega mesta«. Ne vem, zakaj so se spravili ravno v Gramozno jamo ob SPOMENIK TALCEM.

In še problem, ki je neznan ob primerjavi, ker ga prvi popolnoma zasenči:

Prišli so k nam, zato ker je pri nas snemanje filmov kljub prevozu rekvizitov cenejše kakor pri njih doma. In ker je snemanje koprodukcij filmov za Jugoslovane še tradicionalno. Honorarji za statiste pri nas pa so, v primerjavi s honorarji, ki jih morajo plačevati statistem doma, smešno nizki.

Zgodilo se je, da so se statisti zmenili z jugoslovanskimi posredniki, da dobe 200 din od prebite ure pri snemanju (šteto od ure, ko so bili naročeni pa do oddaje garderobe, torej do konca snemanja). Pa so delali pri snemanju 11 ur (27-4-62) in ker je bila pogodba ustmena in beseda ni konj, se torej lahko pože. Kljub vpisanim 11 uram na listku za statiranje so statisti dobili izplačilo samo za 10 ur s pripombo, da je to pavšal... Malce nenavadno se mi zdi tisto o pavšalu.

Za statiranje se prijavi vedno precej študentov, ki si uvradejo študijski čas, da si zaslužijo nekaj denarja. Takole jih potegniti se mi ne zdi lepo. — Mislil, da bi bilo dobro, če bi obstajali predpisi o višinah honorarjev za sodelovanje pri filmu. S tem bi preprečili grdo, NEKOREKTNO navado naših filmskih podjetij, namreč zniževanja urnih honorarjev, ko ljudje še delo opravijo.

Pripomba: (naslov filma — Solo contro Roma — Upornik, snema podjetje Atlantika v dogovoru s Filmservisom-Ljubljana). Borut Aparnik

Pred štirinajstimi dnevi je bilo v Vipolžah v Brdih srečanje slovenske mladine iz Italije, Avstrije in Jugoslavije. Tega zbora so se udeležili tudi slovenski študentje iz teh krajev. Fotografijo objavljamo sicer pozno, vendar je in bo vedno aktualna. DOBRODOSLI, BENVENUTI, WILLKOMMEN pomeni lepo budočnost v utrjevanju medsebojnih odnosov mladine vsega sveta.

(Foto: Ancil Marušič)

Tribuna - glasilo Zveze študentov - Izdaja Univerzitetni odbor ZSJ - Ureja uredniški odbor - Odgovorni urednik Stane Cehovin; glavni urednik Niko Tičar - Uredništvo in uprava: Tribuna - Poljanska 6/II, telefon 39-123 - tekoči račun 600-14/3-567 - Letna naročnina 400 dinarjev, posamezni izvod 20 din - Rokopisov in fotografij ne vračamo - Tisk: CP Delo, Ljubljana, Tomšičeva 1, tel. 23-321.

tribuna

Pp-17